

Financiële begroting 2025

Inhoud

1.	Saldo Overzicht van baten en lasten	2
	Overzicht incidentele baten en lasten	7
	Overzicht structurele toevoegingen/onttrekkingen reserves.....	7
2.	Financiële positie	8
2.1	Begrotingsbeleid	8
2.2	Arbeidskosten	15
2.3	Investeringen	16
2.4	Reserves en voorzieningen	16
2.5	Geprognosticeerde balans.....	18
3.	Meerjaren investeringsprogramma 2025-2028.....	20
4.	Meerjarenbegroting.....	23

1. Saldo Overzicht van baten en lasten

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN 2025	Totaal			Incidenteel			Structureel		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
PROGRAMMA 000 Sociale voorzieningen	9.705.612	2.495.600	-7.210.012	0	0	0	9.705.612	2.495.600	-7.210.012
PROGRAMMA 001 Maatsch. dienstverl. en gezondheid	13.061.229	426.657	-12.634.572	0	0	0	13.061.229	426.657	-12.634.572
PROGRAMMA 002 Onderwijs en educatie	1.620.853	236.133	-1.384.720	0	0	0	1.620.853	236.133	-1.384.720
PROGRAMMA 003 Ruimt. ordening en volkshuisvesting	10.221.798	6.728.302	-3.493.496	0	290.000	290.000	10.221.798	6.438.302	-3.783.496
PROGRAMMA 004 Milieu	5.071.045	4.968.848	-102.197	0	0	0	5.071.045	4.968.848	-102.197
PROGRAMMA 005 Veiligheid	1.924.430	195.830	-1.728.600	0	0	0	1.924.430	195.830	-1.728.600
PROGRAMMA 006 Verkeer en vervoer	4.854.434	297.022	-4.557.412	0	0	0	4.854.434	297.022	-4.557.412
PROGRAMMA 007 Cultuur, sport en recreatie	2.506.339	237.775	-2.268.564	0	0	0	2.506.339	237.775	-2.268.564
PROGRAMMA 008 Economische structuur	1.015.175	562.914	-452.261	0	0	0	1.015.175	562.914	-452.261
PROGRAMMA 009 Bestuur en organisatie	2.030.068	362.861	-1.667.207	0	0	0	2.030.068	362.861	-1.667.207
<i>Totaal programma's</i>	<i>52.010.983</i>	<i>16.511.942</i>	<i>-35.499.041</i>	<i>0</i>	<i>290.000</i>	<i>290.000</i>	<i>52.010.983</i>	<i>16.221.942</i>	<i>-35.789.041</i>
PROGRAMMA 010 Algemene baten en lasten	-35.718	43.851.225	43.886.943	0	0	0	-35.718	43.851.225	43.886.943
PROGRAMMA 011 Overhead	8.011.014	1.041.743	-6.969.271	0	22.753	22.753	8.011.014	1.018.990	-6.992.024
Heffing VPB	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bedrag onvoorzien	10.000	0	-10.000	0	0	0	10.000	0	-10.000
Saldo van baten en lasten	59.996.279	61.404.910	1.408.631	0	312.753	312.753	59.996.279	61.092.157	1.095.878
Toevoeging en onttrekking reserves per programma									
PROGRAMMA 000 Sociale voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 001 Maatsch. dienstverl. en gezondheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 002 Onderwijs en educatie	1.633.000	421.466	-1.211.534	0	0	0	1.633.000	421.466	-1.211.534
PROGRAMMA 003 Ruimt. ordening en volkshuisvesting	17.941	0	-17.941	17.941	0	-17.941	0	0	0
PROGRAMMA 004 Milieu	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 005 Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 006 Verkeer en vervoer	411.000	220.163	-190.837	0	0	0	411.000	220.163	-190.837
PROGRAMMA 007 Cultuur, sport en recreatie	0	15.000	15.000	0	15.000	15.000	0	0	0
PROGRAMMA 008 Economische structuur	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 009 Bestuur en organisatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 010 Algemene baten en lasten	1.350.000	1.601.394	251.394	290.000	0	-290.000	1.060.000	1.601.394	541.394
PROGRAMMA 011 Overhead	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Subtotaal mutaties reserves</i>	<i>3.411.941</i>	<i>2.258.023</i>	<i>-1.153.918</i>	<i>307.941</i>	<i>15.000</i>	<i>-292.941</i>	<i>3.104.000</i>	<i>2.243.023</i>	<i>-860.977</i>
Totaal geraamd resultaat primitieve begroting 2025	63.408.220	63.662.933	254.713	307.941	327.753	19.812	63.100.279	63.335.180	234.901
Waarvan incidentele baten en lasten	307.941	327.753	19.812						
Structureel begrotingssaldo	63.100.279	63.335.180	234.901						

Hieronder een overzicht met de aansluiting van de totale baten en lasten met de diverse programma's in het begrotingsjaar 2025. In de mutatie van programma 10 is de toevoeging van het resultaat € 234.901,- verwerkt zodat dit aansluit met het overzicht in programma 10.

Aansluiting baten & lasten met de programma's 2025	Totaal baten & lasten	Toevoeging/onttrekking reserves	Totaal	Totaal programma's
PROGRAMMA 000 Sociale voorzieningen	-7.210.012	0	-7.210.012	-7.210.012
PROGRAMMA 001 Maatsch. dienstverl. en gezondheid	-12.634.572	0	-12.634.572	-12.634.572
PROGRAMMA 002 Onderwijs en educatie	-1.384.720	-1.211.534	-2.596.254	-2.596.254
PROGRAMMA 003 Ruimt. ordening en volkshuisvesting	-3.493.496	-17.941	-3.511.437	-3.511.437
PROGRAMMA 004 Milieu	-102.197	0	-102.197	-102.197
PROGRAMMA 005 Veiligheid	-1.728.600	0	-1.728.600	-1.728.600
PROGRAMMA 006 Verkeer en vervoer	-4.557.412	-190.837	-4.748.249	-4.748.249
PROGRAMMA 007 Cultuur, sport en recreatie	-2.268.564	15.000	-2.253.564	-2.253.564
PROGRAMMA 008 Economische structuur	-452.261	0	-452.261	-452.261
PROGRAMMA 009 Bestuur en organisatie	-1.667.207	0	-1.667.207	-1.667.207
PROGRAMMA 010 Algemene baten en lasten	43.886.943	-13.319	43.873.624	43.873.624
PROGRAMMA 011 Overhead	-6.969.271	0	-6.969.271	-6.969.271
Totaal	1.418.631	-1.418.631	0	0

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN	Totaal			Incidenteel			Structureel		
	2026	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten
PROGRAMMA 000 Sociale voorzieningen	9.358.612	2.495.600	-6.863.012	0	0	0	9.358.612	2.495.600	-6.863.012
PROGRAMMA 001 Maatsch. dienstverl. en gezondheid	13.007.800	573.229	-12.434.571	0	0	0	13.007.800	573.229	-12.434.571
PROGRAMMA 002 Onderwijs en educatie	1.777.853	238.124	-1.539.729	0	0	0	1.777.853	238.124	-1.539.729
PROGRAMMA 003 Ruimt. ordening en volkshuisvesting	6.054.122	2.218.562	-3.835.560	0	0	0	6.054.122	2.218.562	-3.835.560
PROGRAMMA 004 Milieu	5.064.123	4.961.926	-102.197	0	0	0	5.064.123	4.961.926	-102.197
PROGRAMMA 005 Veiligheid	1.924.430	195.830	-1.728.600	0	0	0	1.924.430	195.830	-1.728.600
PROGRAMMA 006 Verkeer en vervoer	4.867.674	297.022	-4.570.652	0	0	0	4.867.674	297.022	-4.570.652
PROGRAMMA 007 Cultuur, sport en recreatie	2.492.938	231.943	-2.260.995	0	0	0	2.492.938	231.943	-2.260.995
PROGRAMMA 008 Economische structuur	1.015.175	562.914	-452.261	0	0	0	1.015.175	562.914	-452.261
PROGRAMMA 009 Bestuur en organisatie	2.134.904	399.885	-1.735.019	0	0	0	2.134.904	399.885	-1.735.019
<i>Totaal programma's</i>	<i>47.697.631</i>	<i>12.175.035</i>	<i>-35.522.596</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>47.697.631</i>	<i>12.175.035</i>	<i>-35.522.596</i>
PROGRAMMA 010 Algemene baten en lasten	554.665	41.393.329	40.838.664	0	0	0	554.665	41.393.329	40.838.664
PROGRAMMA 011 Overhead	8.262.651	611.024	-7.651.627	0	37.994	37.994	8.262.651	573.030	-7.689.621
Heffing VPB	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bedrag onvoorzien	10.000	0	-10.000	0	0	0	10.000	0	-10.000
Saldo van baten en lasten	56.524.947	54.179.388	-2.345.559	0	37.994	37.994	56.524.947	54.141.394	-2.383.553
Toevoeging en onttrekking reserves per programma									
PROGRAMMA 000 Sociale voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 001 Maatsch. dienstverl. en gezondheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 002 Onderwijs en educatie	1.633.000	578.466	-1.054.534	0	0	0	1.633.000	578.466	-1.054.534
PROGRAMMA 003 Ruimt. ordening en volkshuisvesting	17.941	0	-17.941	17.941	0	-17.941	0	0	0
PROGRAMMA 004 Milieu	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 005 Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 006 Verkeer en vervoer	458.500	220.163	-238.337	0	0	0	458.500	220.163	-238.337
PROGRAMMA 007 Cultuur, sport en recreatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 008 Economische structuur	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 009 Bestuur en organisatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 010 Algemene baten en lasten	0	1.601.394	1.601.394	0	0	0	0	1.601.394	1.601.394
PROGRAMMA 011 Overhead	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Subtotaal mutaties reserves</i>	<i>2.109.441</i>	<i>2.400.023</i>	<i>290.582</i>	<i>17.941</i>	<i>0</i>	<i>-17.941</i>	<i>2.091.500</i>	<i>2.400.023</i>	<i>308.523</i>
Totaal geraamd resultaat primitieve begroting 2026	58.634.388	56.579.411	-2.054.977	17.941	37.994	20.053	58.616.447	56.541.417	-2.075.030
Waarvan incidentele baten en lasten	17.941	37.994	20.053						
Structureel begrotingssaldo	58.616.447	56.541.417	-2.075.030						

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN	Totaal			Incidenteel			Structureel		
	2027	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten
PROGRAMMA 000 Sociale voorzieningen	9.361.612	2.495.600	-6.866.012	0	0	0	9.361.612	2.495.600	-6.866.012
PROGRAMMA 001 Maatsch. dienstverl. en gezondheid	12.874.195	439.623	-12.434.572	0	0	0	12.874.195	439.623	-12.434.572
PROGRAMMA 002 Onderwijs en educatie	1.693.793	240.165	-1.453.628	0	0	0	1.693.793	240.165	-1.453.628
PROGRAMMA 003 Ruimt. ordening en volkshuisvesting	4.640.544	759.734	-3.880.810	0	112.219	112.219	4.640.544	647.515	-3.993.029
PROGRAMMA 004 Milieu	5.064.123	4.961.926	-102.197	0	0	0	5.064.123	4.961.926	-102.197
PROGRAMMA 005 Veiligheid	1.924.430	195.830	-1.728.600	0	0	0	1.924.430	195.830	-1.728.600
PROGRAMMA 006 Verkeer en vervoer	4.850.424	297.022	-4.553.402	0	0	0	4.850.424	297.022	-4.553.402
PROGRAMMA 007 Cultuur, sport en recreatie	2.490.339	138.853	-2.351.486	0	0	0	2.490.339	138.853	-2.351.486
PROGRAMMA 008 Economische structuur	1.015.175	562.914	-452.261	0	0	0	1.015.175	562.914	-452.261
PROGRAMMA 009 Bestuur en organisatie	2.116.664	434.467	-1.682.197	0	0	0	2.116.664	434.467	-1.682.197
<i>Totaal programma's</i>	<i>46.031.299</i>	<i>10.526.134</i>	<i>-35.505.165</i>	<i>0</i>	<i>112.219</i>	<i>112.219</i>	<i>46.031.299</i>	<i>10.413.915</i>	<i>-35.617.384</i>
PROGRAMMA 010 Algemene baten en lasten	749.951	41.495.129	40.745.178	0	0	0	749.951	41.495.129	40.745.178
PROGRAMMA 011 Overhead	8.816.114	557.901	-8.258.213	0	12.144	12.144	8.816.114	545.757	-8.270.357
Heffing VPB	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bedrag onvoorzien	10.000	0	-10.000	0	0	0	10.000	0	-10.000
Saldo van baten en lasten	55.607.364	52.579.164	-3.028.200	0	124.363	124.363	55.607.364	52.454.801	-3.152.563
Toevoeging en onttrekking reserves per programma									
PROGRAMMA 000 Sociale voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 001 Maatsch. dienstverl. en gezondheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 002 Onderwijs en educatie	1.633.000	488.466	-1.144.534	0	0	0	1.633.000	488.466	-1.144.534
PROGRAMMA 003 Ruimt. ordening en volkshuisvesting	17.941	0	-17.941	17.941	0	-17.941	0	0	0
PROGRAMMA 004 Milieu	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 005 Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 006 Verkeer en vervoer	506.000	220.163	-285.837	0	0	0	506.000	220.163	-285.837
PROGRAMMA 007 Cultuur, sport en recreatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 008 Economische structuur	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 009 Bestuur en organisatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 010 Algemene baten en lasten	0	1.601.394	1.601.394	112.219	0	-112.219	-112.219	1.601.394	1.713.613
PROGRAMMA 011 Overhead	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Subtotaal mutaties reserves</i>	<i>2.156.941</i>	<i>2.310.023</i>	<i>153.082</i>	<i>130.160</i>	<i>0</i>	<i>-130.160</i>	<i>2.026.781</i>	<i>2.310.023</i>	<i>283.242</i>
Totaal geraamd resultaat primitieve begroting 2027	57.764.305	54.889.187	-2.875.118	130.160	124.363	-5.797	57.634.145	54.764.824	-2.869.321
Waarvan incidentele baten en lasten	130.160	124.363	-5.797						
Structureel begrotingssaldo	57.634.145	54.764.824	-2.869.321						

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN 2028	Totaal			Incidenteel			Structureel		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
PROGRAMMA 000 Sociale voorzieningen	9.353.612	2.495.600	-6.858.012	0	0	0	9.353.612	2.495.600	-6.858.012
PROGRAMMA 001 Maatsch. dienstverl. en gezondheid	12.873.995	439.623	-12.434.372	0	0	0	12.873.995	439.623	-12.434.372
PROGRAMMA 002 Onderwijs en educatie	1.699.853	242.257	-1.457.596	0	0	0	1.699.853	242.257	-1.457.596
PROGRAMMA 003 Ruimt. ordening en volkshuisvesting	5.934.602	2.435.959	-3.498.643	0	884.386	884.386	5.934.602	1.551.573	-4.383.029
PROGRAMMA 004 Milieu	5.064.123	4.961.926	-102.197	0	0	0	5.064.123	4.961.926	-102.197
PROGRAMMA 005 Veiligheid	1.924.430	195.830	-1.728.600	0	0	0	1.924.430	195.830	-1.728.600
PROGRAMMA 006 Verkeer en vervoer	4.857.867	297.022	-4.560.845	0	0	0	4.857.867	297.022	-4.560.845
PROGRAMMA 007 Cultuur, sport en recreatie	2.492.938	138.853	-2.354.085	0	0	0	2.492.938	138.853	-2.354.085
PROGRAMMA 008 Economische structuur	1.015.175	562.914	-452.261	0	0	0	1.015.175	562.914	-452.261
PROGRAMMA 009 Bestuur en organisatie	2.095.458	382.145	-1.713.313	0	0	0	2.095.458	382.145	-1.713.313
<i>Totaal programma's</i>	<i>47.312.053</i>	<i>12.152.129</i>	<i>-35.159.924</i>	<i>0</i>	<i>884.386</i>	<i>884.386</i>	<i>47.312.053</i>	<i>11.267.743</i>	<i>-36.044.310</i>
PROGRAMMA 010 Algemene baten en lasten	1.523.784	41.617.771	40.093.987	0	0	0	1.523.784	41.617.771	40.093.987
PROGRAMMA 011 Overhead	9.186.973	599.538	-8.587.435	0	55.065	55.065	9.186.973	544.473	-8.642.500
Heffing VPB	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bedrag onvoorzien	10.000	0	-10.000	0	0	0	10.000	0	-10.000
Saldo van baten en lasten	58.032.810	54.369.438	-3.663.372	0	939.451	939.451	58.032.810	53.429.987	-4.602.823
Toevoeging en onttrekking reserves per programma									
PROGRAMMA 000 Sociale voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 001 Maatsch. dienstverl. en gezondheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 002 Onderwijs en educatie	1.633.000	500.466	-1.132.534	0	0	0	1.633.000	500.466	-1.132.534
PROGRAMMA 003 Ruimt. ordening en volkshuisvesting	17.941	0	-17.941	17.941	0	-17.941	0	0	0
PROGRAMMA 004 Milieu	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 005 Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 006 Verkeer en vervoer	553.500	220.163	-333.337	0	0	0	553.500	220.163	-333.337
PROGRAMMA 007 Cultuur, sport en recreatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 008 Economische structuur	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 009 Bestuur en organisatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PROGRAMMA 010 Algemene baten en lasten	0	1.601.394	1.601.394	884.386	0	-884.386	-884.386	1.601.394	2.485.780
PROGRAMMA 011 Overhead	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Subtotaal mutaties reserves</i>	<i>2.204.441</i>	<i>2.322.023</i>	<i>117.582</i>	<i>902.327</i>	<i>0</i>	<i>-902.327</i>	<i>1.302.114</i>	<i>2.322.023</i>	<i>1.019.909</i>
Totaal geraamd resultaat primitieve begroting 2028	60.237.251	56.691.461	-3.545.790	902.327	939.451	37.124	59.334.924	55.752.010	-3.582.914
Waarvan incidentele baten en lasten	902.327	939.451	37.124						
Structureel begrotingssaldo	59.334.924	55.752.010	-3.582.914						

Overzicht incidentele baten en lasten

Vanaf begrotingsjaar 2014 is het wijzigingsbesluit BBV (d.d. 25 juni 2013) van toepassing waarbij onder meer artikel 19.3 lid c is aangepast. Deze aanpassing betekent dat het verplicht is gesteld om per programma de incidentele baten en lasten in beeld te brengen. De belangrijkste posten dienen ten minste te worden gespecificeerd en de overige posten kunnen ook als totaalbedrag worden opgenomen. Hierdoor wordt het inzichtelijker gemaakt om vast te kunnen stellen dat er sprake is van een structureel evenwicht.

Progr.	Omschrijving	Mutatie reserves	Lasten 2025	Baten 2025	Lasten 2026	Baten 2026	Lasten 2027	Baten 2027	Lasten 2028	Baten 2028
3	Resultaat bouw grondexploitatie (Mutatie voorraad bouw grondexploitatie)	Nee	0	290.000	0	0	0	112.219		884.386
3	Toevoeging exploitatiesaldo bossen aan bestemmingsreserve bossen	Ja	7.941	0	7.941	0	7.941	0	7.941	
3	Toevoeging incidentele baat uit anterieure overeenkomsten aan reserve bovenwijkse voorzieningen	Ja	10.000	0	10.000	0	10.000	0	10.000	
7	kunst	Ja	0	15.000	0	0	0	0	0	
10	de algemene reserve bouw grondexploitatie	Ja	290.000	0	0	0	112.219	0	884.386	
11	Incidentele baten GRSK conform haar begroting	Nee	0	22.753	0	37.994	0	12.144	0	55.061
	Totaal		307.941	327.753	17.941	37.994	130.160	124.363	902.327	939.447
	Saldo baten minus lasten			19.812		20.053		-5.797		37.112

Incidentele baten en lasten

Programma 3

Bouwgrondexploitatie

Conform de POC-methode (percentage of completion) wordt binnen de gesloten exploitatie van de bouwgrondexploitatie winst genomen. Deze winst van de bouwgrondexploitatie wordt geraamd op € 290.000,- positief (zie ook de storting in programma 10). Dit resultaat wordt aangemerkt als incidentele bate en wordt gestort in de algemene reserve bouwgrondexploitatie.

Exploitatiesaldo bossen

De exploitatie van de bossen vertoont een positief saldo. Dit saldo wordt gestort in de bestemmingsreserve bossen (egaliseringsreserve).

Anterieure overeenkomsten

Elke jaar wordt er een bijdrage van particulieren geraamd ten behoeve van bovenwijkse voorzieningen. Deze baat wordt vervolgens gestort in de bestemmingsreserve bovenwijkse voorzieningen.

Programma 7

In 2025 wordt er eenmalig € 15.000,- onttrokken uit de bestemmingsreserve kunst. Deze onttrekking is bedoeld om de kosten voor Landart 2025 te dekken.

Programma 10

De winst uit de bouwgrondexploitatie wordt gestort in de algemene reserve bouwgrond exploitatie. (zie de toelichting onder programma 3 hierboven)

Programma 11

Samenwerking Kempengemeenten en Kempenplus

Conform de begroting 2025-2028 van GRSK zijn er incidentele baten.

Overzicht structurele toevoegingen/onttrekkingen reserves

Vanaf begrotingsjaar 2014 is het wijzigingsbesluit BBV (d.d. 25 juni 2013) van toepassing waarbij onder meer artikel 19.3 uitgebreid met lid d. Deze uitbreiding betekent dat er een overzicht verplicht is gesteld om de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves in beeld te brengen. Hierdoor wordt het inzichtelijker gemaakt om vast te kunnen stellen dat er sprake is van een structureel evenwicht.

BATEN: STRUCTURELE BESCHIKKINGEN OVER RESERVES (€ 2.243.023,-)

Programma 2

Onttrekking aan de bestemmingsreserve “Decentralisatie onderwijs” (gerelateerd aan kapitaallasten)

De onttrekking 2025 wegens kapitaallasten aan deze bestemmingsreserve wordt geraamd op € 421.466,-.

Programma 6

Onttrekking aan de reserve “Rehabilitatie wegen”(gerelateerd aan kapitaallasten)

De onttrekking wegens kapitaallasten wordt voor 2025 geraamd op € 220.163,-.

Programma 10

Onttrekking aan de bestemmingsreserve “kapitaaldeckingsreserve” (gerelateerd aan kapitaallasten)

De beschikking over deze reserve wordt voor 2025 geraamd op € 1.601.394,- per jaar en heeft volledig betrekking op de dekking van de structurele kapitaallasten welke voortvloeien uit het toepassen van de bruto-methode.

LASTEN: STRUCTURELE TOEVOEGINGEN AAN RESERVES (€ 2.044.000,-)

Programma 2

Storting in de bestemmingsreserve “Decentralisatie onderwijshuisvesting”

Op basis van het laatst vastgestelde Integraal HuisvestingsPlan (IHP) wordt er een storting gedaan ter dekking van de kapitaallasten van alle investeringen uit het IHP en de bestaande activa omtrent onderwijshuisvesting. Deze storting bedraagt voor 2025 € 1.633.000,-.

Programma 6

Toevoeging aan de reserve “Rehabilitatie wegen” (gerelateerd aan kapitaallasten)

De storting in deze reserve wordt voor 2025 geraamd op € 411.000,- en neemt elk jaar toe met € 47.500,- per jaar.

2. Financiële positie

Deze uiteenzetting van de financiële positie gaat in op het begrotingsbeleid, de arbeidskosten, de investeringen, het verloop van de reserves en de meerjarenraming.

2.1 Begrotingsbeleid

2.1.1 Uitgangspunten

De begroting 2025 is opgesteld op basis van bestaand beleid, waaronder wordt verstaan het beleid van de door uw raad genomen beslissingen volgens de begroting 2024-2027 en de vastgestelde begrotingswijzigingen tot en met 4 juli 2024. Daarnaast hebben ook de jaarrekeningcijfers 2023 en de op 27 juni 2024 behandelde voorjaarsnota 2025-2028 (inclusief de raadsinformatiebrief “Financiële gevolgen meicirculaire 2024”, allen eveneens als basis gediend voor de samenstelling van de begroting 2025-2028. Ons college heeft met name hetgeen is besproken tijdens de raadsvergadering van 27 juni 2024 (behandeling van de voorjaarsnota 2025-2028) vertaald in de voorliggende begroting 2025-2028. Verder is rekening gehouden met de volgende basisgegevens (conform de uitgangspunten van de voorjaarsnota 2025-2028):

Raming aantal inwoners per 1-1-2025	: 20.450
Salarisstijging personeelskosten	: 5,47% (1,67% bijstelling 2024 + 0,52% periodieke verhogingen en geraamde ontwikkeling cao/pensioenpremie in 2025: 3,28%)
Prijsstijging	: 2,20% (t.o.v. prijspeil 2023)
Rente financieringstekort	: 3,4%
Rente investeringsprogramma	: 3,4%
Rente overtollige financieringsmiddelen	: 3,90%

Dit hoofdstuk gaat nader in op de wijzigingen die zich hebben voorgedaan nadat de begroting 2024-2027 is vastgesteld en die van invloed zijn geweest op de jaarschijf 2025 en de jaren 2026 tot en met 2028. Een aantal van deze wijzigingen is al door de raad op 27 juni 2024 behandeld bij de voorjaarsnota 2025-2028 en bij (structurele) begrotingswijzigingen 2024.

Hierdoor wordt de ontwikkeling geschetst van het saldo 2025 en de gevolgen voor de meerjarenramingen, inclusief een korte weergave van de cijfers uit de voorjaarsnota 2025-2028 (inclusief bovengenoemde raadsinformatiebrief).

2.1.2 Voorjaarsnota en begrotingsproces 2025-2028

Tijdens de vertaling van de voorjaarsnota 2025-2028 in voorliggende ontwerpbegroting werd geconstateerd dat bij de vertaling van de formats geen rekening was gehouden met de reeds geraamde kapitaallasten uit de meerjarenbegroting 2024-2027. Tevens werd in de voorjaarsnota 2025-2028 voorgesteld om de formats met C-prioriteit niet te vertalen. Aangezien een aantal C-prioriteiten reeds was vertaald in de meerjarenbegroting 2024-2027 kan deze dekking derhalve vervallen. De begrotingssaldi ná deze bijstelling zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Omschrijving (bedragen in €)	2025	2026	2027	2028
Geactualiseerde begrotingssaldi conform RIB bij meicirculaire 2024	-366.263	-3.994.444	-4.504.119	-4.798.828
correctie lasten A, B en Schrappen C prioriteit uit huidige meerjarenbegroting	200.653	451.256	537.321	535.015
Saldo ná correctie doorrekening prioriteiten A+B en schrappen bestaande dekking C	-165.610	-3.543.188	-3.966.798	-4.263.813

2.1.3 Samenstelling begroting 2025-2028

De saldi uit voorgaande tabel in paragraaf 2.1.2 zijn tijdens het begrotingsproces gewijzigd door enerzijds de vertaalslag die het college heeft gemaakt op basis van de raadsbehandeling van de voorjaarsnota in uw raad waarbij het college geluisterd heeft naar de inbreng van de raad.

Daarnaast wordt hierbij aangetekend dat de saldi uit de voorgaande tabel in paragraaf 2.1.2 waren gebaseerd op een *doorkijk op hoofdlijnen* en de begrotingssaldi uit voorliggende ontwerpbegroting 2025-2028 vormen een uitkomst van de *totale* begroting. Deze mutaties zijn soms technisch van aard en soms als gevolg van actuele ontwikkelingen.

Uit het volgende overzicht blijken de verschillen per jaar tussen het geactualiseerd beeld (paragraaf 2.1.2) en de volledige begrotingscijfers 2025-2028:

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Uitkomst exploitatiebegroting 2025-2028 voorliggende ontwerpbegroting 2025-2028	254.713	-2.054.979	-2.875.119	-3.545.991
Saldo ná correctie doorrekening prioriteiten A+B en schrappen bestaande dekking C	-165.610	-3.543.188	-3.966.798	-4.263.813
Mutaties ten opzichte van de geactualiseerd beeld (par. 2.1.2)	420.323	1.488.209	1.091.679	717.822

Deze verschillen zijn het saldo van diverse positieve en negatieve effecten vanuit het begrotingsproces. In onderstaande tabel worden deze mutaties gegroepeerd weergegeven. Voor alle duidelijkheid wordt opgemerkt dat onderstaande belangrijke mutaties dus *niet* waren verwerkt in de cijfers van de voorjaarsnota 2025-2028, maar wél verwerkt zijn in de voorliggende begroting 2025-2028.

De verschillen zijn ingedeeld in 3 categorieën:

A: Vertaalslag voorjaarsnota

In deze categorie heeft het college enkele adviezen van de raad overgenomen die tijdens de behandeling van de voorjaarsnota in de raadsvergadering aan bod kwamen.

B: Besparingen (of extra opbrengsten)

In categorie B zijn de budgetten opgenomen die in het begrotingsproces zijn verlaagd, of waar de opbrengsten van zijn verhoogd.

Vanuit de raad kwam de oproep om te kijken naar besparingen op de uitgaven. Hierbij werd het streven van een bezuiniging van 1,5% genoemd. Het beïnvloedbare deel van de gemeentelijke begroting is lastig te duiden omdat niet op alle kosten bespaard kan worden, zoals bijvoorbeeld wettelijke uitkeringen en sociale voorzieningen, bestaande kapitaallasten en rente en aflossingen op leningen.

Bij het begroten is aan de beleidsmedewerkers gevraagd om kritisch te kijken naar de budgetten en deze te verlagen indien mogelijk. Er zijn geen grote beleidsmatige wijzigingen opgenomen in 2026 op basis van het VNG begrotingsadvies, zoals beschreven in de aanbiedingsbrief.

Dit najaar wordt gestart met het onderzoeken van beleidsmatige keuzes om te bezuinigen. Uw raad wordt op de hoogte gehouden van dit proces middels informatieavonden in december en in het voorjaar.

C: Extra uitgaven (of lagere opbrengsten)

In deze categorie zijn noodzakelijke verhogingen opgenomen omdat de kosten verhoogd zijn, of waarvan de inkomsten lager worden.

In onderstaande tabel zijn de mutaties van de categorieën A, B en C schematisch weergegeven. Onder de tabellen worden de mutaties toegelicht.

Een positief bedrag is een voordeel voor de gemeente.

A. Vertaalslag voorjaarsnota	2025	2026	2027	2028
1. Dorpsondersteuner pilot verlengd tot medio 2027 (20 uur ipv 8 uur)	-61.440	-61.440	-36.000	-23.080
2. Geen rode fietsstroken Dalemsedijk en Boksheidsdijk	16.000	37.000	44.000	43.000
3. Atletiekbaan DES (aanvullend raadsvoorstel in 2025)	PM	PM	PM	PM
4. Doorschuiven renovatie kunstgras hockeyvelden (naar 2026)	20.000	17.000	-1.000	-1.000
5. OZB-verhoging van 14,5%. (max 10% voor woningeigenaren)	486.000	486.000	486.000	486.000
6. Renovatie Spil (C-prioriteit)	-5.000	-11.000	-10.000	-10.000
7. Stelpost dorpsondersteuner (lagere kosten WMO)	91.540	91.540	66.100	53.380
8. Kapitaallasten onderzoek verplaatsing gemeentehuis, Muzenval en Jam inclusief herbesteding bestaande locaties	-300.000			
Totaal vertaalslag voorjaarsnota	247.100	559.100	549.100	548.300
Ontwikkelingen na VJN 2025-2028	2025	2026	2027	2028
B. Besparingen (of extra opbrengsten):				
9. Extra verhuur- en pacht opbrengsten	56.000	56.000	56.000	56.000
10. Verlaging personeelskosten	549.000	549.000	549.000	549.000
11. Extra leges reisdocumenten	27.828	67.643	90.722	63.606
12. Software en Licenties	39.500	39.500	39.500	39.500
13. Ondersteuning integratie statushouders Kempenplus	39.000	39.000	39.000	39.000
14. lager onderhoud openbare verlichting (ivm verleiding)	75.300	75.300	96.550	112.500
15. Geen verkiezingen in 2025 (was wel geraamd)	38.700			
16. Vergoeding voor duurzaamheidsmaatregelen	72.141	72.141	72.141	72.141
17. Mutatie rentelasten in begroting	154.323	338.747	157.406	242.468
Totaal besparingen (of extra opbrengsten)	1.051.792	1.237.331	1.100.319	1.174.215
Ontwikkelingen na VJN 2025-2028				
C. Extra uitgaven (of lagere opbrengsten):				
18. Onderhoud gebouwen, storting MOP	-105.000	-105.000	-105.000	-105.000
19. Onderhoud bomen, binnen en buiten de kom en groenbeheer	-140.000	-140.000	-140.000	-140.000
20. Omgevingsvergunningen (lagere opbrengst in 2025)	-230.000	47.000	47.000	-270.000
21. Aanpassing stelpost toegestane raming rijksmiddelen jeugd		47.334	-666	25.334
22. Leges kinderopvang	-14.071	-14.071	-14.071	-14.071
23. Financiële administratie (accountant, advies, doorbelasting)	-22.000	-22.000	-22.000	-22.000
24. Stijging kosten elektra, vanaf 2026 besparing	-228.000	-199.000	-199.000	-199.000
25. Verhoging GGU en VNG	-31.650	-31.650	-31.650	-31.650
26. Dividend	-39.000	-39.000	-39.000	-39.000
27. Schrappen spuk Gala mtb combinatiefunctionaris			-93.089	-93.089
28. Vennootschapsbelasting	-26.000	-18.000	-11.000	0
Diverse	-42.848	166.165	50.736	-116.217
Totaal extra uitgaven (of lagere opbrengsten)	-878.569	-308.222	-557.740	-1.004.693
Totaal mutaties ná gecorr. voorjaarsnota 2025-2027 tot ontwerpbegroting 2025-2028	420.323	1.488.209	1.091.679	717.822
Begrotingssaldo ontwerpbegroting 2025-2028	254.713	-2.054.979	-2.875.119	-3.545.991

1. Dorpsondersteuner pilot verlengd tot medio 2027

De pilot van de dorpsondersteuner Steensel wordt met 2 jaar verlengd tot medio 2027. Hierna wordt de dorpsondersteuner structureel voor 8 uur geraamd.

2. Geen rode fietsstroken Dalemsedijk en Boksheidsdijk

In de voorjaarsnota waren rode fietsstroken opgenomen voor de Dalemsedijk in 2026 en Boksheidsdijk in 2025. In de begroting zijn deze kredieten niet verwerkt, waardoor de geraamde kapitaallast in de voorjaarsnota vrijvalt en een voordeel oplevert in de begroting.

3. Atletiekbaan DES

Op dit moment er is nog geen bedrag opgenomen in de begroting om de atletiekbaan te professionaliseren. (zie programma 7 voor een uitgebreide toelichting)

4. Doorschuiven renovatie kunstgras hockeyvelden (naar 2026)

Uit inspectie van het kunstgrasveld blijkt dat deze in 2025 niet vervangen moet worden, maar dat dit naar verwachting een jaar kan worden uitgesteld. Dit levert voor 2025 en 2026 een voordeel op in de kapitaallasten.

5. OZB- verhoging van 14,5% (max. 10% voor woningeigenaren)

In de begroting 2025 is een verhoging van 14,5% OZB opgenomen. Voor woningeigenaren wordt de OZB met 10% verhoogd en voor niet woningeigenaren wordt de OZB met 22,07 verhoogd. Dit levert structureel een voordeel op van € 486.000,- ten opzichte van de begroting 2024.

6. De Renovatie Spil (was C-prioriteit in voorjaarsnota)

De renovatie van de Spil was niet financieel vertaald in het begrotingssaldo van de voorjaarsnota 2025-2028 omdat dit een C-prioriteit was. De renovatie wordt als dusdanig wenselijk geacht en is daarom opgenomen in de begroting. Dit levert een structureel nadeel op van in 2025 € 5.000, en voor de jaren daarna circa € 10.000,- per jaar.

7. Stelpost dorpsondersteuner (lagere kosten WMO)

De dorpsondersteuners Vessem en Steensel zouden ervoor kunnen zorgen dat het aantal WMO aanvragen in de toekomst omlaag gaat. Om die reden is een besparing opgenomen op het budget WMO ter grootte van de totale kosten van de dorpsondersteuners Vessem en Steensel samen.

8. Kapitaallasten onderzoek verplaatsing Gemeentehuis, Muzenval en Jam, inclusief herbestemming bestaande locaties.

Gelet op het aangenomen amendement in juli 2024 dient voor de uitvoering van dit amendement onderzocht te worden hoe en op welke wijze uitvoer kan worden gegeven aan dit amendement. Deze onderzoeken kosten circa € 300.000,- en worden direct afgeschreven. (zie ook programma 11).

9. Extra verhuur- en pacht opbrengsten

Door de hogere landelijke tarieven van verhuur en pacht worden er meer opbrengsten realiseert in 2025 en verder.

10. Verlaging personeelskosten

In de voorjaarsnota was rekening gehouden met een indexering van de personeelskosten. Naar aanleiding van een overschot op de personeelslasten in 2023 is onderzoek gedaan naar de oorsprong van dit overschot. Op basis daarvan zijn de personeelslasten in de begroting voor 2025 ten opzichte van de voorjaarsnota naar beneden bijgesteld met € 549.000,-. (zie ook programma 11).

11. Extra leges reisdocumenten

De prognose van de aanvragen voor reisdocumenten is na het opstellen van de voorjaarsnota geactualiseerd. Hieruit blijkt dat met name in 2026 en 2027 meer reisdocumenten worden uitgegeven. Hierdoor is een stijging van de inkomsten in de begroting opgenomen.

12. Software en Licenties

Deze raming betreft de ICT-lasten exclusief de bijdrage aan het SSC en heeft betrekking op de kosten voor hard- en software, welke niet zijn opgenomen in de begroting van het SSC. De verlaging is te verklaren doordat het SSC de vervanging van de mobile thin clients heeft overgenomen en de gemeente een softwarecontract heeft beëindigd.

13. Integratie statushouders Kempenplus

De ondersteuning voor integratie statushouders werd voorheen apart gefactureerd door Kempenplus. Vanaf de begroting 2025 is deze ondersteuning onderdeel van de gemeentelijke bijdrage aan Kempenplus. De totale bijdrage aan Kempenplus was in de voorjaarsnota al opgenomen waarin dit budget verwerkt was. Daarom kunnen deze uitgaven nu komen te vervallen.

14. Lager onderhoud openbare verlichting

In de komende jaren wordt de straatverlichting in gemeente Eersel vervangen door ledverlichting. Dit levert op termijn lagere onderhoudskosten op omdat ledverlichting langer meegaat.

15. Geen verkiezingen in 2025

Op dit moment wordt verwacht dat er geen verkiezingen zijn in 2025. In de meerjarenbegroting waren lasten opgenomen voor verkiezingen in 2025, omdat er nu geen verkiezingen zijn levert dit een voordeel op in de begroting.

16. Niet geraamde vergoeding voor duurzaamheidsmaatregelen

De kapitaallasten voor investering voor energiebesparende maatregelen van gemeentelijke gebouwen worden gedekt door vergoedingen van de gebruikers. Meerjarig waren deze vergoedingen niet verwerkt, waardoor dit een voordeel opneemt in de begroting.

17. Mutatie rentelasten in begroting

In de voorjaarsnota waren rentelasten opgenomen voor toekomstige leningen. Door een bijstelling van de liquiditeitsprognose wordt verwacht een lening later nodig is dan bekend was bij de voorjaarsnota. Dit levert een voordeel op in de begroting.

18. Onderhoud gebouwen

Na actualisatie van de onderhoudsvoorziening voor gemeentelijke gebouwen blijkt dat er onvoldoende wordt gestort in de onderhoudsvoorziening om het geplande onderhoud te kunnen uitvoeren. De storting in de voorziening levert een nadeel op van circa € 105.000,- structureel.

19. Onderhoud bomen en groenbeheer

Het huidige onderhoudscontract voor de onderhoud van bomen binnen en buiten de bebouwde kom is opnieuw aanbesteed voor 2025. Mede door areaal uitbreiding en hogere kosten levert dit een nadeel op voor de begroting. Hiernaast zijn ook de kosten van groenbeheer gestegen. (Zie de paragraaf kapitaalgoederen)

20. Omgevingsvergunningen

De leges worden naar verwachting 20 tot 30% lager dan voorheen. Dit komt door het nieuwe stelsel van kwaliteitsborging, het controleren van de kwaliteit van een bouwproject ligt niet langer bij de gemeente maar bij geregistreerde, erkende en onafhankelijke kwaliteitsborgers. Hiernaast komen de opbrengsten van legesvergunningen grotendeels voort uit grote bouwprojecten. De prognose voor 2025 is bijgesteld en hieruit blijkt dat er minder bouwvergunningen worden aangevraagd dan begroot.

21. Aanpassing stelpost toegestane raming rijksmiddelen jeugd

Conform de begrotingscirculaire van de provincie mogen gemeentes in de jaarschijven 2026 tm 2028 de rijksmiddelen zoals deze in de hervormingsagenda Jeugd zijn afgesproken verwerken. Gelet op een bijstelling van rijksmiddelen werkt dit door in de hoogte van deze stelpost.

22. Leges kinderopvang

Vanaf 2025 worden de leges voor een kinderopvang niet meer geheven of verlaagd. Dit is een nadeel voor de gemeente. (Zie programma 0 voor de toelichting).

23. Financiële administratie

De kosten van de financiële administratie stijgen met name door hogere advies en accountantskosten.

24. Stijging kosten elektra

Vanaf 2024 is er een nieuw energiecontract afgesloten. De tarieven zijn hoger dan verwacht. In deze begroting zijn de verwachte energielasten verwerkt. Voor 2024 worden deze nog bijgesteld in de 2^e bestuursrapportage 2024.

25. Verhoging GGU en VNG

Door hogere inwonersaantallen en tariefverhogingen stijgen ook de bijdragen aan het GGU en de VNG. Dit is een nadeel voor de gemeente.

26. Dividend

De afgelopen jaren is er minder dividend ontvangen dan verwacht. De prognose is daarom naar beneden bijgesteld in de begroting 2025. Dit is een nadeel voor de gemeente.

27. Schrapen spuk Gala met betrekking tot combinatiefunctionaris

De specifieke uitkering ter dekking van de uitgaven voor de combinatiefunctionaris is toegekend tot en met 2026. In de meerjarenbegroting 2024 was deze structureel verwerkt. Hierdoor levert dit in 2027 en 2028 een nadeel op.

28. Vennootschapsbelasting

De vennootschapsbelasting werd in voorgaande jaren niet opgenomen in de begroting omdat dit een wettelijke verplichting is hebben we deze in de begroting 2025 verwerkt. Dit levert een nadeel op. (Zie paragraaf grondbeleid voor meer toelichting)

Voor een nadere detaillering wordt op deze plaats ook verwezen naar de analyse van de belangrijkste financiële afwijkingen 2025 ten opzichte van ramingen 2024 per productgroep (zie het onderdeel "Wat mag het kosten" bij ieder programma).

Meerjarenperspectief

Zoals al in de inleiding is aangegeven zien de totale inkomsten en uitgaven (inclusief de stelposten) en de saldi voor de periode 2025-2028 er als volgt uit:

<i>(bedragen in €)</i>	2025	2026	2027	2028
Inkomsten	63.662.933	56.579.441	54.889.187	56.691.461
Uitgaven	63.408.220	58.634.388	57.764.305	60.237.251
Begrotingssaldo	254.713	-2.054.977	-2.875.118	-3.545.790
Waarvan incidenteel	19.812	20.053	-5.797	37.124
Structureel saldo	234.901	-2.075.030	-2.869.321	-3.582.914

2.1.4 Incidentele toevoeging exploitatiesaldo 2025 aan de algemene reserve

Het begrotingsoverschot voor 2025 bedraagt € 254.713,- en is, evenals voorgaande jaren, toegevoegd aan de algemene reserve.

2.1.5 Verschillenanalyse programmabegroting 2024 / 2023

De belangrijkste verschillen tussen de voorliggende ontwerpbegroting 2025 en de begroting 2024 (per productgroep), worden per programma aangegeven bij het onderdeel "Wat mag het kosten" (zie exploitatieoverzicht met toelichting verschillen).

2.1.6 OZB verhoging

In de begroting 2025 is gelet op de oplopende structurele uitgaven een ozb verhoging opgenomen van gemiddeld 14,5%. Wij vinden het verstandig om richting onze burgers de stijging van de structurele lasten van onze gemeenschapsvoorzieningen geleidelijk aan door te berekenen. Ter informatie aan uw raad willen wij de invloed van de OZB en WOZ in onze begroting nader toelichten. 1% OZB verhoging is circa € 41.000,-. De opbrengst OZB gemeente wordt niet beïnvloed door stijging van WOZ waarde aangezien deze in het OZB tarief wordt verdisconteerd.

Een misschien minder bekend effect in de begroting is het effect van de WOZ-waarde op de algemene uitkering. In de algemene uitkering wordt rekening gehouden met een drietal inkomensmaatstaven (WOZ-woningeigenaren, gebruikers en niet woningen) die een korting betekenen op de algemene uitkering.

Deze inkomensmaatstaven zijn gebaseerd op de WOZ waarden die ook bij de berekening van de OZB worden gebruikt. Ter indicatie, 1% WOZ-waarde stijging betekent een hogere korting op de algemene uitkering van circa € 48.000,-.

Indien we de extra korting op de algemene uitkering bij een stijging van de WOZ-waarde met 1% willen compenseren met de OZB, dan dienen we onze OZB eveneens met ruim 1% te verhogen.

In de berekening van de algemene uitkering 2025 is rekening gehouden met een gemiddelde WOZ-stijging van circa 3,1%. Deze stijging zorgt voor een hogere korting in de algemene uitkering van circa € 130.000,-.

De voorgestelde ozb verhoging in de begroting kan derhalve als volgt worden opgebouwd:

Doorwerkende stijging vanuit begroting 2024-2027	1,5%
Prijsstijging begroting 2025 t.o.v. 2024	2,2%
Compensatie korting alg. uitk. met betrekking tot stijging Woz-waarde	3,1%
Sub-totaal	6,8%
Dekking voor extra lasten o.a. uit VJN 2025-2028 en aanzuiveren meerjarentekort	7,7%

Totaal voorgestelde stijging OZB 14,5%

2.1.7 Sluitende begroting

We zijn erin geslaagd om de jaarschijf 2025 structureel in evenwicht te brengen. Het positieve saldo voor dit jaar bedraagt 234.901,- (zie blz 127). Hiermee verwachten wij goedkeuring met repressief toezicht van de provincie te krijgen. De begrotingssaldi laten vanaf 2026 tekorten zien. Zoals in de raadsinformatiebrief van 19 maart jl. 2025-2028 is aangegeven gaan we met uw raad in overleg om deze tekorten aan te pakken. Op 3 december a.s. staat een overleg met uw raad gepland.

Volledigheidshalve informeren wij uw raad over een handreiking van de fondsbeheerders, VNG, het IPO en de financieel toezichthouders.

Incidentele middelen gebruiken voor dekking structurele lasten

Dankzij een nieuwe maatregel kunnen gemeenten vanaf 2024 reserves en overschotten inzetten voor het dekken van structurele lasten. Dit is het resultaat van overleg tussen de fondsbeheerders, de VNG, het IPO en de financieel toezichthouders. Hierdoor kunnen gemeenten vanaf volgend jaar het surplus in de algemene reserve (de reserve waar geen bestemming aan is gegeven) aanwenden voor het dekken van structurele exploitatielasten.

Van dit vrij besteedbare deel, het surplus, mogen gemeenten 10% inzetten voor structurele lasten. Dit deel wordt afgezonderd van de algemene reserve. De inzet van deze 10% is onder de voorwaarde dat de solvabiliteit van de gemeente groter of gelijk aan 20% is en blijft. Voor de gemeente Eersel is dit voorlopig geen probleem. Dit deel wordt dan tot 'structurele baat' bestempeld. Ook moet het weerstandsv Vermogen naar het oordeel van de toezichthouder (de provincie) voldoende zijn, gebaseerd op een adequate risico-inventarisatie. Het is aan gemeenten zelf of ze hun reserves daadwerkelijk inzetten.

Bij structurele inzet van het afgezonderde surplus van de algemene reserve zal de omvang ervan jaarlijks afnemen en daarmee ook de inzet. De structurele inzet is niet meer mogelijk als dit leidt tot onvoldoende weerstandscapaciteit en/of als de solvabiliteit onder 20% daalt. Zolang nog aan de voorwaarden wordt voldaan kan er sprake zijn van een langjarige inzet en kan deze worden bestempeld als een structureel dekkingsmiddel. Jaarlijks mag bijvoorbeeld door resultaatbestemming de afgezonderde reserve worden aangevuld, waardoor de 10% inzet hiervan wordt verhoogd.

In deze begroting is de inzet van deze regeling niet toegepast omdat het eerste begrotingsjaar 2025 nu sluitend is. Bij de voorbereiding van de voorjaarsnota 2026-2029 wordt onderzocht of deze mogelijk wordt toegepast om de begroting meerjarig sluitend te krijgen.

2.2 Arbeidskosten

Formatie

Bij de berekening van de arbeidskosten is voor de begroting 2024 uitgegaan van een reguliere formatie van 120,07 fte (exclusief college en griffie). Deze arbeidskosten zijn ook meegenomen in de kostenverdeling of rechtstreeks geraamd op de functionele begrotingspost c.q. productgroep dan wel geraamd in het nieuwe programma "Overheadkosten".

Bestemmingsreserve wachtgelden ex-wethouders/Voorziening pensioenverplichting (ex-)bestuurders

Met betrekking tot de wachtgeldverplichtingen (voormalige) wethouders is bestemmingsreserve aanwezig waaruit de verwachte wachtgeldverplichtingen van de huidige en gewezen wethouders kunnen worden betaald. Voor de pensioenverplichtingen van de (voormalige) wethouders is een voorziening aanwezig waaruit de toekomstige verplichting kunnen worden voldaan.

Jaarlijks wordt getoetst of het volume van de bestemmingsreserve en de voorziening toereikend is om aan de (toekomstige) verplichtingen te voldoen en indien nodig wordt deze hierop aangepast.

2.3 Investeringsen

De gemeente is een inkomensbestedende organisatie. Dit komt ook tot uitdrukking in de vele investeringen die door de gemeente worden gedaan. Deze investeringen zijn bij de totstandkoming van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) in 2004 gesplitst in investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investeringsen met een economisch nut zijn investeringen die verhandelbaar zijn of waar de gemeente inkomsten mee kan genereren (bijvoorbeeld rioolheffing). Indien een investering niet voldoet aan bovenstaande criteria dan betreft het een investering met een maatschappelijk nut (bijvoorbeeld wegen). Ten aanzien van de activering van investeringen met een economisch nut werd in 2004 in het Besluit Begroting en Verantwoording BBV aangegeven dat deze geactiveerd moeten worden. De andere investeringen mochten geactiveerd worden. Door deze vrijheid om wel of niet te activeren bestaan er inmiddels grote verschillen in de wijze waarop gemeenten hiermee omgaan.

Vanaf begrotingsjaar 2017 zijn de artikelen 59 en 64 gewijzigd, zodat investeringen met een maatschappelijk nut, evenals investeringen met een economisch nut, beide moeten worden geactiveerd (en over de verwachte toekomstige gebruiksduur dienen te worden afgeschreven). De enige uitzondering op het verplicht activeren zijn kunstvoorwerpen met een cultuur-historische waarde, die niet mogen worden geactiveerd (artikel 59, lid 2).

Tevens is er in het nieuwe BBV (vanaf begroting 2017) ook bepaald dat de bijdragen van derden verplicht in mindering moeten worden gebracht op de bruto-investering.

In de "Financiële verordening gemeente Eersel" is als uitgangspunt vastgelegd dat op investeringen groter dan € 25.000,- wordt afgeschreven.

Kredietvotingen

Met het vaststellen van de programmabegroting autoriseert de raad het college tot het doen van uitgaven per programma tot de bedragen van het 'overzicht van baten en lasten' (zie onderdeel II Financiële begroting, onderdeel 1, Overzicht van baten en lasten). In de programma's zijn ook de investeringsplannen voor het begrotingsjaar 2025 opgenomen, welke voor meerdere jaren lasten met zich mee kunnen brengen.

Door het vaststellen van de begroting 2025-2028 worden, evenals voorgaande jaren, ook de investeringsplannen voor het begrotingsjaar geautoriseerd.

2.4 Reserves en voorzieningen

Bij de berekening van de stand van de reserves en voorzieningen per 1 januari 2025 is uitgegaan van de rekeningcijfers 2023, vermeerderd c.q. verminderd met geraamde mutaties in het jaar 2024 op grond van door uw raad genomen besluiten. Vervolgens is rekening gehouden met de voorgestelde dekkingsmaatregelen zoals opgenomen in de voorliggende begroting 2025-2028 c.q. meerjarig investeringsprogramma 2025-2028.

Verder is rekening gehouden met wat ter zake in de voorjaarsnota 2025-2028 is verwoord.

Reserves

Algemene reserve

De algemene reserve bedraagt ultimo 2023 € 42.380.422,- (incl. resultaat 2023 ná resultaatbestemming en ná afoming algemene reserve bouwgrondexploitatie).

Voorheen werd het totaalbedrag van € 42.380.422,- als één totaalbedrag op de balans gepresenteerd. Omwille van de transparantie willen we het vrij besteedbare deel en het weerstandsvermogen beter inzichtelijk maken door de algemene reserve op te splitsen in drie reserves conform onderstaande tabel. Dit is puur een presentatie, waarmee we de raad inzicht krijgt in de bestedingsruimte van de algemene reserve.

	Begroting 2025	Begroting 2025	Cfm VJN 2025	Begroting 2025
	saldi 1-1-2024	saldi 1-1-2025	saldi 1-1-2029	saldi 1-1-2029
- algemene reserve vrij besteedbaar	7.997.107	11.692.761	4.702.872	11.084.161
- algemene reserve weerstandsvermogen	3.500.000	3.500.000	3.500.000	3.500.000
- algemene reserve dekkingsreserve (t/m besluiten juli 2024)	30.883.315	-	-	-
<i>Algemene reserve totaal</i>	<i>42.380.422</i>	<i>15.192.761</i>	<i>8.202.872</i>	<i>14.584.161</i>
- algemene bedrijfsreserve (bouwgrondexploitatie)	2.608.314	2.523.378		2.525.599
- begroot saldo van baten en lasten 2024 grondbedrijf	-84.937	600.000		884.386
- bovenwijkse voorzieningen	129.788	139.788		179.788
Totaal Algemene reserves	45.033.587	18.455.927		18.173.934
Totaal bestemmingsreserves	25.923.603	47.396.422		46.173.431
Totaal reserves	70.957.190	65.852.349	-	64.347.365

In kolom cfm VJN 2025 staan geen getallen onder het kopje 'algemene reserve totaal' aangezien deze niet worden vermeld in de voorjaarsnota.

Het saldo per 1 januari 2024 van de algemene reserve vrij besteedbaar bedraagt dan € 7.997.107,-, het saldo van het weerstandsvermogen bedraagt € 3.500.000,- en het saldo van de algemene reserve (dekkingsreserve) € 30.883.315,-. Het saldo van deze dekkingsreserve is berekend op basis van de door uw raad genomen besluiten tot en met 2 juli 2024. Dit saldo van deze dekkingsreserve wordt per 1-1-2025 begroot op nihil aangezien deze uitgaven reeds door uw raad bestemd zijn en derhalve niet meer inzetbaar.

De algemene reserve weerstandsvermogen wordt jaarlijks beoordeeld. Zie hiervoor paragraaf 2 weerstandsvermogen. Gezien de risico's die we als gemeente lopen wordt rekening gehouden met een minimale buffer van € 3,5 miljoen,-.

In onderstaand overzicht is het verloop van de vrij besteedbare algemene reserve weergegeven. Het overzicht is opgesteld op basis van de jaarrekening 2023.

Daarnaast zijn in het overzicht verwerkt:

- de onttrekkingen en stortingen op basis van de begroting 2024 en raadsbesluiten tot en met 2 juli jl. ;
- de onttrekkingen en stortingen welke worden voorgesteld ten behoeve van de begroting 2025 en de meerjarenbegroting 2026-2028 (inclusief eenmalige investeringen 2025-2028 zoals opgenomen in het investeringsprogramma 2025-2028).

Wat opvalt is dat het saldo per 1 januari 2025 van de algemene reserve vrij besteedbaar fors stijgt ten opzichte van het saldo per 1 januari 2024. Dit komt door het opheffen van de kapitaaldekkingreserve rente (afgerond 3,7 miljoen), welke ten gunste van de algemene reserve vrij besteedbaar wordt gebracht. Zie voor een inhoudelijke toelichting hierop de volgende pagina onder het kopje kapitaaldekkingreserve. Formeel zullen wij het opheffen van deze reserve meenemen in de tweede bestuurlijke rapportage 2024. Dit is ook het grootste verschil tussen de saldi per 1 januari 2025 in deze begroting en de voorjaarsnota.

	2025	2026	2027	2028
Saldi per 1-1	11.692.761	11.558.761	11.474.161	11.259.161
Rehabilitatie Dukesvoort gedeelte Den Aardgemeentegrens (storting in br rehab.wegen)	-84.000			
Innovatie	-50.000			
Rehabilitatie Mozik (zijstraat Domineespad) storting in br. Rehab.wegen)		-30.000		
Rehabilitatie Vogelenzang ged. Ellenbroek-Lantie storting in br. Rehab.wegen)		-54.600		
De Kreiel ged. Oostelbeersedijk- einde verharding (storting in br rehab.wegen)			-215.000	
De Kortsbroeken ged. Grootakker-gemeentegrens (storting in br rehab.wegen)				-175.000
Saldi per 31-12	11.558.761	11.474.161	11.259.161	11.084.161

Kapitaaldekkingreserve

Al zeer ruime tijd hebben we een kapitaaldekkingreserve voor de afschrijvingslasten van investeringen. Sinds 2021 hebben ook voor de rentelasten een kapitaaldekkingreserve gevormd. Hiermee worden ook

de rentelasten van de investeringen gedekt uit de reserves. De storting in deze reserve geschiedt op basis van de verwachte gemiddelde rente (renteomslag) over de afschrijvingsduur. De renteontwikkeling is echter grillig en slecht te voorspellen. De renteomslag over 2024 is gelet op de rentebaten uit schatkistbankieren over nihil (negatieve rentetoerekening is niet toegestaan). Ook over 2025 is de verwachte renteomslag nihil. Dit zorgt voor correcties stortingen en maakt een transparant inzicht in de rentelasten lastig.

Ook merken we dat het meenemen van de rentelasten in de techniek van bruto-methode uitzonderlijk is. In de begroting / voorjaarsnota is nu de ruimte om de sinds 2021 meegenomen rentelasten in de techniek van bruto methode af te schaffen. Hierdoor valt het saldo van deze reserve (ultimo 2023 € 3.695.654,-) vrij. Aangezien verwachte renteomslag over 2025 nihil bedraagt heeft dit geen invloed op de exploitatie.

In de voorjaarsnota 2025-2028 zijn rentelasten opgenomen ter dekking van voor de verwachte rentelasten voor de op te nemen geldleningen. In deze berekening is reeds geanticipeerd op het niet meer meenemen van de rentecomponent in de bruto-methode, derhalve zijn deze rentelasten hiermee opgevangen. Voorgesteld wordt dit in de begroting 2025-2028 te verwerken, waarbij in de 2^e bestuursrapportage 2024 de financiële gevolgen vanaf 1-1-2024 worden verwerkt. Zo zal de vrijval van het saldo in de bestemmingsreserve kapitaaldeckingsreserve (rente) in de jaarrekening 2024 worden verwerkt.

Algemene reserve bouwgrondexploitatie

Bij de bouwgrondexploitatie is sprake van een afzonderlijke algemene reserve, welke ultimo 2024 wordt geraamd op € 2.523.379,-. In dit saldo is het resultaat op bouwgrondexploitatie 2023 toegevoegd (€ 1.115.064,-) waarna afroming (€ 1.200.000,-) tot het benodigde weerstandvermogen heeft plaatsgevonden. Voor het meerjarig verloop van de algemene reserve bouwgrondexploitatie wordt op deze plaats verwezen naar paragraaf 7: Grondbeleid.

2.5 Geprognosticeerde balans

In het gewijzigde BBV wordt vanaf begrotingsjaar 2017 een meerjarig geprognosticeerde balans voorgeschreven. Deze balans moet aansluiten op de balans in de jaarrekening, maar hoeft niet dezelfde mate van detail te kennen. In de balans is rekening gehouden met de geplande investeringen uit het meerjarig investeringsprogramma 2025-2028.

GEPROGNOSTICEERDE BALANS 2025-2028

ACTIVA

BALANS	per 31 december 2023	per 31 december 2024	per 31 december 2025	per 31 december 2026	per 31 december 2027	per 31 december 2028
Vaste activa	63.018.082	106.984.928	118.514.223	129.997.541	137.207.855	159.210.161
Viottende activa						
* Voorraad bouwgronden	-2.828.344	-1.206.498	216.650	216.650	216.650	216.650
Totaal activa	60.189.738	105.778.430	118.730.873	130.214.191	137.424.505	159.426.811
Viottende activa/financieringstekort	38.510.992	-15.635.750	-31.807.907	-45.299.009	-53.903.660	-75.967.098
Totaal generaal	98.700.730	90.142.681	86.922.966	84.915.182	83.520.845	83.459.713

PASSIVA

BALANS	per 31 december 2023	per 31 december 2024	per 31 december 2025	per 31 december 2026	per 31 december 2027	per 31 december 2028
Eigen vermogen						
1. Reserves:						
* Algemene reserves	45.033.587	18.455.926	18.021.926	17.647.326	17.554.546	18.173.932
* Bestemmingsreserves	25.923.602	47.396.422	46.764.677	46.464.095	46.301.013	46.173.431
Totaal eigen vermogen	70.957.189	65.852.348	64.786.603	64.111.421	63.855.559	64.347.363
Vreemd vermogen						
2. Voorzieningen	21.123.731	18.810.333	17.463.030	16.937.095	16.605.286	16.392.350
3. Langlopende schulden:						
* Onderhandse leningen + waarborgsommen	6.619.810	5.480.000	4.673.333	3.866.666	3.060.000	2.720.000
Totaal generaal	98.700.730	90.142.681	86.922.966	84.915.182	83.520.845	83.459.713

3. Meerjaren investeringsprogramma 2025-2028

Het meerjareninvesteringsprogramma 2025-2028 is enerzijds gebaseerd op het concept, zoals dat bij de behandeling van de voorjaarsnota 2025-2028 op 27 juni 2024 is besproken in de gemeenteraad, en anderzijds heeft ook het coalitieakkoord 2022-2026 als uitgangspunt gediend (zie ook de toelichting in paragraaf 2.3 van het hoofdstuk de 'Financiële begroting').

Meerjarig Investeringsprogramma 2025 t/m 2028															
Programma	Vervanging (V)/ Nieuw (N)	Omschrijving	Uitgaven per jaar				Totale uitgaven	Totale inkomsten	Waarvan dekking AR	Acitveren	Afschr. termijn	Netto lasten (kapitaal- en exploitatielasten)			
			2025	2026	2027	2028						2025	2026	2027	2028
			1	V	Jeugdhuis de Spil	180.000						0	0	0	180.000
1	N	Openbaar toegankelijk mindervalidentoilet centrum Eersel (incl. bijbehorende exploitatielasten)	251.000	0	0	0	251.000	0	0	251.000	15	22.634	34.983	34.414	33.845
1	V	Renovatie JAM Kerkstraat 27	25.000	0	0	0	25.000	0	0	25.000	15	1.258	2.489	2.432	2.375
2	N	Kindcentrum Eersel Eerste inrichting	0	51.000	0	0	51.000	0	0	51.000	15				
2	N	Nieuw schoolgebouw kern Eersel, eerste inrichting	0	0	316.000	0	316.000	0	0	316.000	15				
2	N	Nieuw schoolgebouw kern Eersel	0	616.000	6.515.000	0	7.131.000	0	0	7.131.000	40				
2	N	St. Jan Baptist, Duizel, nieuwbouw	0	170.000	0	0	170.000	0	0	170.000	40				
2	N	St. Lucij, Steensel, nieuwbouw	143.000	0	0	0	143.000	0	0	143.000	40				
2	N	Meester Gijbels, Knegsel, eerste inrichting	51.000	0	0	0	51.000	0	0	51.000	15				
2	N	Meester Gijbels, Knegsel, nieuwbouw/uitbreiding	692.000	0	0	0	692.000	0	0	692.000	40				
2	N	De Groote Aard, Eersel, nieuwbouw	0	0	300.000	0	300.000	0	0	300.000	40				
2	N	Rythoviuscollege, Eersel, project specifieke kosten	426.000	0	0	425.000	851.000	0	0	851.000	1				
2	N	Rythoviuscollege, Eersel, nieuwbouw	3.212.000	0	0	24.181.000	27.393.000	0	0	27.393.000	40				
2	N	Onderwijs, onvoorzien	45.000	45.000	45.000	45.000	180.000	0	0	180.000	15				
3	N	Anticiperende verwervingen	2.000.000	0	0	0	2.000.000	0	0	2.000.000	0	0	0	0	0
3	N	Vorbereiding nieuwe grondexploitaties	50.000	0	0	0	50.000	0	0	50.000	0	0	0	0	0
4	V	Aanullend krediet Willibrordusstraat Wintelre (riool)	1.413.000	0	0	0	1.413.000	0	0	1.413.000	60	0	0	0	0
4	N/V	Duurzaam Duizel fase 1, Riool		2.041.000	0	0	2.041.000	0	0	2.041.000	60	0	0	0	0
4	N/V	Duurzaam Duizel fase 2, Riool	0	0	1.400.000	0	1.400.000	0	0	1.400.000	60	0	0	0	0
4	N	Energiereductie bestaande gemeentelijke gebouwen	299.000	579.000	93.000	23.000	994.000	950.000	0	44.000	div.	0	0	0	0
4	V	Herinrichting Hoolstraat/Aelenstraat, riool		637.000	0	0	637.000	0	0	637.000	60	0	0	0	0

Programma	Vervanging (V)/ Nieuw (N)	Omschrijving	Uitgaven per jaar				Totale uitgaven	Totale inkomsten	Waarvan dekking AR	Activeren	Afschr. termijn	Netto lasten (kapitaal- en exploitatielasten)			
			2025	2026	2027	2028						2025	2026	2027	2028
4	V	Opstellen vGRP	0	35.000	0	0	35.000		0	35.000	5	0	0	0	0
4	V	Rehabilitatie kuilenhurk-De Hoefseweg, riool	297.000	0	0	0	297.000		0	297.000	60	0	0	0	0
4	V	Renovatie drukriolering	568.000	0	0	0	568.000		0	568.000	15	0	0	0	0
4	V	Vervangen hoofdgemalen & randvoorziening E/M	392.000	70.000	163.000	60.000	685.000		0	685.000	15	0	0	0	0
4	V	Verzwaren riolering Haagdoorn	100.000	847.000	0	0	947.000		0	947.000	60	0	0	0	0
6	V	Aanpassen parkeerplaatsen en groen Duizelseweg	152.000		0	0	152.000		0	152.000	25	5.624	11.145	10.938	10.731
6	V	Aanullend krediet Willibrordusstraat Wintelre (wegen)	376.000	0	0	0	376.000		0	376.000	60	0	0	0	0
6	N	Asfalteren fietspad Hoogcasteren	0	163.000	0	0	163.000		0	163.000	25	0	6.031	11.951	11.729
6	N	Asfalteren fietspaden Postelseweg	765.000	0	0	0	765.000		0	765.000	25	28.305	56.090	55.049	54.009
6	V	De Korstbroeken ged. Grootakker-gemeentegrens	0	0	0	525.000	525.000		175.000	525.000	60	0	0	0	0
6	V	De Kreiel ged Oostelbeersedijk-einde verharding	0	0	650.000	0	650.000		215.000	650.000	60	0	0	0	0
6	N/V	Duurzaam Duizel fase 1, wegen	0	1.250.000	0	0	1.250.000		0	1.250.000	60	0	0	0	0
6	N/V	Duurzaam Duizel fase 2, wegen	0	0	900.000	0	900.000		0	900.000	60	0	0	0	0
6	N	Fietsviaduct Haagdoorn-Meerheide	0	7.500.000	0	0	7.500.000	7.312.500	0	187.500	25	0	6.938	13.748	13.493
6	N	Fietsvoorziening Buivensedreef Knegsel	0	1.200.000	0	0	1.200.000	200.000	0	1.000.000	25		37.000	73.320	71.960
6	V	Herinrichting Hoolstraat/Aelenstraat, wegen	0	425.000	0	0	425.000		0	425.000	60	0	0	0	0
6	V	Kuilenhurk ged Flinkert-Jan Smuldersstraat	200.000	0	0	0	200.000		0	200.000	60	0	0	0	0
6	V	Rehabilitatie Biemeren binnen de kom	900.000	0	0	0	900.000	400.000	0	500.000	60	0	0	0	0
6	V	Rehabilitatie Dukesvoort gedeelte Den Aard-gemeentegrens	252.000	0		0	252.000		84.000	252.000	60	0	0	0	0
6	V	Rehabilitatie Hazenstraat (buiten bebouwde kom)		600.000	0	0	600.000		0	600.000	60	0	0	0	0
6	V	Rehabilitatie Kuilenhurk-De Hoefseweg, wegen	888.000	0	0	0	888.000		0	888.000	60	0	0	0	0
6	V	Rehabilitatie Mozik (zijstraat Domineespad)		81.000	0	0	81.000		30.000	81.000	60	0	0	0	0
6	V	Rehabilitatie Vogelenzang ged. Ellenbroek-Lantie	0	164.000		0	164.000		54.600	164.000	60	0	0	0	0
6	V	Vervanging materieel buitendienst (gladheidsbestr.)	0	0	42.000	0	42.000	0	0	42.000	7	0	0	3.714	7.326
7	V	Renovatie buitensportaccommodaties	0	396.000	0	0	396.000	0	0	396.000	40		11.682	23.196	22.859
7	V	Renovatie kunstgras hockeyvelden	0	330.000	0	0	330.000	0	0	330.000	12		19.360	38.253	37.318
8	N	Innovatie	50.000	0	0	0	50.000	50.000	50.000	0	1	0	0	0	0
11	V	Vervanging materieel buitendienst (overig)	264.000	0	165.000	32.000	461.000	0	0	461.000	8	20.988	41.415	53.411	67.600
11	N	Onderzoek herbestemming gemeentehuis, muzenval, Jam	300.000	0	0	0	300.000	0	0	300.000	1	300.000	0	0	0
		Totaal	14.291.000	17.200.000	10.589.000	25.291.000	67.371.000	8.912.500	608.600	58.458.500		384.119	237.677	330.817	343.483

Financiële toelichting investeringsprogramma 2025-2028

Algemeen

Onderstaande toelichting op het investeringsprogramma betreft een cijfermatige onderbouwing, waarbij met name de dekkingsmiddelen worden aangegeven (de beschikkingen over de algemene reserve en de netto kapitaal- en exploitatielasten worden in afzonderlijke kolommen weergegeven). Indien er sprake is van een te activeren nieuwe- en vervangingsinvestering met daaruit voortvloeiende kapitaallasten, is rekening gehouden met eventueel vrijvallende kapitaallasten zodat in die gevallen enkel de extra kapitaallasten zijn opgenomen in het meerjarig investeringsprogramma. De totaal geraamde kapitaallasten/exploitatielasten voor de jaren 2025 tot en met 2028 zijn in de exploitatie als stelpost opgenomen (programma 10).

Voor een inhoudelijke toelichting voor de investeringen 2025 wordt verwezen naar het desbetreffende programma en de formats in de voorjaarsnota 2025-2028.

Programma 1: Maatschappelijke dienstverlening en gezondheid

- *Jeugdhuis de Spil. Totaal € 180.000,-*

De kapitaallasten worden gedekt vanuit de exploitatie.

- *Openbaar toegankelijk mindervalidentoilet centrum Eersel. Totaal € 251.000,-*

De kapitaallasten worden gedekt vanuit de exploitatie.

Programma 2: Onderwijs

- *St. Lucij, Steensel, nieuwbouw. Totaal € 143.000,-*

De kapitaallasten worden gedekt vanuit de reserve onderwijshuisvesting.

- *Meester Gijbels, Knegsel, eerste inrichting. Totaal € 51.000,-*

De kapitaallasten worden gedekt vanuit de reserve onderwijshuisvesting.

- *Meester Gijbels, Knegsel, nieuwbouw/uitbreiding. Totaal € 692.000,-*

De kapitaallasten worden gedekt vanuit de reserve onderwijshuisvesting.

- *Rythoviuscollege, Eersel, project specifieke kosten. Totaal € 426.000,-*

De kapitaallasten worden gedekt vanuit de reserve onderwijshuisvesting.

- *Rythoviuscollege, Eersel, nieuwbouw. Totaal € 3.212.000,-*

De kapitaallasten worden gedekt vanuit de reserve onderwijshuisvesting.

- *Onderwijs, onvoorzien. Totaal € 45.000,-*

De kapitaallasten worden gedekt vanuit de reserve onderwijshuisvesting.

Programma 3: Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

- *Anticiperende verwervingen (conform nota grondbeleid) en voorbereidingskosten nieuwe grondexploitaties. Totaal € 2.050.000,-*

De verwervingen en kosten worden als materieel vaste activa in de balans verwerkt tot het moment dat de grond in exploitatie wordt genomen. Er is zodoende geen afzonderlijke dekking nodig.

Programma 4: Milieu

- *Aanvullend krediet Willibrordusstraat Wintelre (riool). Totaal € 1.413.000,-*
- *Energiereductie bestaande gemeentelijke gebouwen. Totaal € 299.000,-*
- *Rehabilitatie Kuilenhurk-De Hoefseweg, riool. Totaal € 297.000,-*
- *Renovatie drukriolering. Totaal € 568.000,-*
- *Vervangen hoofdgemalen. Totaal € 392.000,-*
- *Verzwaren riolering Haagdoorn. Totaal € 100.000,-*

Deze investeringen zijn grotendeels gedekt door van de uitvoering van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2023-2027 wat in 2022 financieel is geactualiseerd. In 2026 wordt het GRP opnieuw geactualiseerd.

Programma 6: Verkeer en vervoer

- *Aanpassen parkeerplaatsen en groen Duizelseweg. Totaal € 152.000,-*

De kapitaallasten worden gedekt vanuit de exploitatie

- *Aanvullen krediet Willibrordusstraat Wintelre (wegen). Totaal € 376.000,-*

De kapitaallasten worden gedekt uit de reserve rehabilitatie wegen.

- *Asfalteren fietspaden Postelseweg. Totaal € 765.000,-*

De kapitaallasten worden gedekt vanuit de exploitatie

- *Rehabilitatie Biemereren binnen de kom. Totaal € 900.000,-*

De kapitaallasten worden voor € 500.000,- gedekt uit de reserve rehabilitatie wegen. Het restant € 400.000,- wordt gedekt uit onderhoudsvoorziening wegen.

- *Rehabilitatie Dukesvoort gedeelte Den Aard-gemeentegrens.. Totaal € 252.000,-*

De kapitaallasten worden voor € 84.000,- gedekt vanuit de algemene reserve. Het restant wordt gedekt uit de reserve rehabilitatie wegen.

- *Rehabilitatie Kuilenhurk-De Hoefseweg, wegen.. Totaal € 888.000,-*

De kapitaallasten worden gedekt uit de reserve rehabilitatie wegen.

Programma 8: Economische structuur

- *Innovatie. Totaal € 50.000,-*

Deze investering wordt gedekt vanuit de algemene reserve.

Programma 11: Overhead

- *Vervanging materieel buitendienst. Totaal € 264.000,-*

De kapitaallasten worden gedekt vanuit de exploitatie.

- *Onderzoek herbestemming gemeentehuis, Muzenval en Jam*

De kapitaallasten worden gedekt vanuit de exploitatie

4. Meerjarenbegroting

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt bij de meerjarenramingen uitgegaan van een periode van vier jaren. Dus kunnen de meerjarenramingen worden beschouwd als een financiële vertaling van het aanvaard beleid gedurende de komende vier jaren. Zo wordt met name inzicht verkregen of er voldoende middelen zijn om een meerjarig investeringsprogramma tot uitvoering te brengen.

4.1 Algemene uitgangspunten

Evenals bij de systematiek van de berekening van de algemene uitkering is bij de begroting voor de jaren 2026-2028 geen rekening gehouden met algemene loon- en prijsstijgingen. De meerjarenramingen zijn dus berekend op het systeem van constante lonen en prijzen.

Bij de berekening van de kapitaallasten voortvloeiende uit het investeringsschema is uitgegaan van 3,4% rente en is bij de stelpost onderuitputting – conform de financiële verordening – voor het eerste jaar rekening gehouden met een half jaar rentelasten. Verder is uitgegaan van aanvaard beleid inclusief alle begrotingswijzigingen tot en met de raad van 2 juli 2024 en de jaarrekeningcijfers 2023.

4.2 Verloop meerjarenramingen 2025-2028

De begroting 2025-2028 heeft voor de afzonderlijke jaren de volgende saldi:

<i>(bedragen in €)</i>	2025	2026	2027	2028
Inkomsten	63.662.933	56.579.411	54.889.187	56.691.461
Uitgaven	63.408.220	58.634.388	57.764.305	60.237.251
Begrotingssaldo	254.713	-2.054.977	-2.875.118	-3.545.790

In onderstaand overzicht worden de wijzigingen ten opzichte van de vorige jaarschijf weergegeven.

N.B.: + = positief effect ten opzichte van vorig jaar; - = negatief effect ten opzichte van vorig jaar.

Mutaties t.o.v. vorig begrotingsjaar (bedragen in €)	Vershil 2026 t.o.v. 2025	Vershil 2027 t.o.v. 2026	Vershil 2028 t.o.v. 2027
Beginsaldo (=eindsaldo vorig begrotingsjaar)	254.713	-2.054.977	-2.875.118
Mutaties t.o.v. vorig begrotingsjaar			
0. Inkomen	0	0	0
0. Inwoners met een migratieachtergrond	370.000	0	0
0. Werk	0	0	0
1. Ouderen, chronisch zieken en gehandicapten	200.000	0	0
1. Sociaal cultureel werk	0	0	0
1. Volksgezondheid	0	0	0
1. Voorzien. jeugd en jongeren	0	0	0
1. Vrijwilligers	0	0	0
2. Wettelijke onderwistaken	1.991	-3.899	8.032
2. Lokaal ondewijs	0	0	0
2. Volwasseneducatie	0	0	0
3. Bouwen en wonen	-72.244	22.531	-300.000
3. Woonomgeving en leefmilieu	20.180	0	-90.000
3. Planologie	-267.642	-74.671	754.863
4. Milieuzorg	0	0	0
4. Voorkomen vervuiling	-1	0	0
5. Brandveiligheid, hulpverl. en rampenbestr.	0	0	0
5. Sociale veiligheid	0	0	0
6. Bereikbaarheid	-86.500	-86.500	-70.893
6. Verkeersveiligheid	25.760	56.250	15.950
Mutaties t.o.v. vorig begrotingsjaar (bedragen in €)	Vershil 2026 t.o.v. 2025	Vershil 2027 t.o.v. 2026	Vershil 2028 t.o.v. 2027
7. Sport en recreatie	-8.431	-90.491	-2.599
7. Kunst en cultuur	1.000	0	0
8. Bevord. Econ. Bedrijvigheid	0	0	0
8. Privaatrecht, eigendommen	0	0	0
8. Toerisme en recreatie	0	0	0
9. Bestuursorganen	-87.000	34.900	-4.000
9. Maatschappelijke registratie	19.188	17.922	-27.116
10. Algemene dekkingsmiddelen	-1.698.279	-93.486	-651.191
11. Overheadkosten	-727.712	-602.697	-303.718
Totaal	-2.501.234	-733.852	-988.624

Voor zover de meerjarenramingen 2026 tot en met 2028 aanzienlijk afwijken, wordt dit hieronder per productgroep nader toegelicht.

Inwoners met een migratieachtergrond

Het leefgeld voor Oekraïense vluchtelingen is in 2025 incidenteel geraamd.

Ouderen, chronisch zieken en gehandicapten

Het verschil in 2026 ontstaat doordat er een stelpost is opgenomen voor de eigen bijdragen Wmo wegens een (aanstaande) wetswijziging).

Bouwen en wonen

Het verschil in 2025 wordt met name veroorzaakt door de incidentele begroting voor tijdelijke huisvesting voor vluchtelingen in 2025. In 2026 loopt de pilot voor wildcrossen af.

Woonomgeving en leefmilieu

Vanaf 2026 dalen de onderhoudsbudgetten i.v.m. de te maken inhaalslag.

Planologie

Het verschil in 2025 ontstaat door het resultaat op de grondexploitaties in 2024. Vanaf 2026 is er € 200.000 geraamd voor het opstellen van het Omgevingsplan.

Bereikbaarheid

De verschillen ontstaan door een hogere storting in zowel de voorziening voor onderhoud wegen als voor de reserve rehabilitatie wegen.

Verkeersveiligheid

Verschillen ontstaan doordat er structureel de bedragen voor gladheidsbestrijding zijn gecorrigeerd.

Bestuursorganen

Het verschil in 2025 ontstaat doordat er in 2025 geen verkiezingen zijn.

Maatschappelijke registratie

De verschillen ontstaan doordat de legesinkomsten door de jaren heen fluctueren.

Algemene dekkingsmiddelen

De mutaties in deze productgroep kennen verschillende oorzaken:

- Indexering OZB in 2025
- Mutaties in het gemeentefonds
- Oplopende stelpost ten behoeve van de kapitaallasten van de investeringen vanuit het MIP.
- In 2025 is er geen resultaat van de grondexploitaties.

Overheadkosten

De mutaties in deze productgroep kennen verschillende oorzaken:

- Wegvallen van rentebaten schatkistbankieren
- Stijgende rentelasten onder andere van nieuwe geldleningen